

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 13.9.2006

KOM(2006) 502 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Uvedenie poznatkov do praxe: Všeobecná inovačná stratégia pre EÚ

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Uvedenie poznatkov do praxe: Všeobecná inovačná stratégia pre EÚ

1. NAŠA BUDÚCNOSŤ ZAVISÍ OD INOVÁCIÍ

V pozoruhodne krátkom čase ekonomická globalizácia zmenila svetový ekonomický poriadok. Táto zmena priniesla nové príležitosti a výzvy. Európa nemôže byť v novom ekonomickom poriadku konkurencieschopná, ak nebude inovačnejšia a flexibilnejšia voči potrebám a vkusu spotrebiteľov.

Európskych občanov tiež znepokojujú problémy, akými sú klimatické zmeny, znižovanie zásob neobnoviteľných zdrojov energií, demografické zmeny, ako aj vznikajúce bezpečnostné potreby, ktoré vyžadujú spoločné riešenie na ochranu európskeho spôsobu života, v ktorom sa spája ekonomická prosperita so solidaritou. Tieto odôvodnené obavy by sa mali využiť ako príležitosť na zvýšenie globálnej európskej ekonomickej **konkurencieschopnosti**. Čím rýchlejšie dokáže Európa zareagovať, tým vyššia je pravdepodobnosť úspechu a lepšie vyhliadky, že jej riešenie sa stane globálnym modelom. Komisia je presvedčená, že inovácie v širšom zmysle v oblastiach ochrany životného prostredia, ekologických inovácií, ako aj zlepšenia kvality života jednotlivca prostredníctvom inteligentnejšej infraštruktúry, sú jedným z hlavných riešení materiálnych obáv občanov o svoju budúcnosť.

Európska únia má mimoriadny inovačný potenciál. V dlhej histórii Európy sa zrodilo množstvo prelomových vynálezov. Európa môže využiť bohatý potenciál tvorivých ľudí a svoju jedinečnú kultúrnu rozmanitosť. Vytvorila základy pre jeden z najväčších samostatných trhov na svete, na ktorom sa môžu inovačné produkty a služby komercializovať vo veľkom meradle. Rovnako vybudovala aj tradíciu silného a zodpovedného verejného sektora, na ktorý by sa mal klásť najväčší dôraz.

Bolo prijatých už mnoho významných opatrení na modernizáciu ekonomiky EÚ. **Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť**¹ spustená v roku 2005 stanovuje komplexný súbor politík a reforiem navrhnutých tak, aby bol regulačný a ekonomický rámec viac naklonený inováciám. Obsahuje aj kľúčový cieľ zvýšiť dotácie na výskum a vývoj až na 3 % HDP. Dohoda o nových finančných rámcoch vrátane kohéznej politiky, siedmy rámcový program pre výskum a vývoj a rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie (PKI) poskytujú dostatočné množstvo finančných prostriedkov zameraných na inovácie. **Oznámenie Komisie „Viac výskumu a inovácií“**² z októbra 2005 stanovuje program pre Spoločenstvo aj členské štáty v 19 akčných oblastiach, ktoré sa realizujú podľa plánu.

Členské štáty prijímajú opatrenia na zlepšenie inovácií v rámci **národných programov reforiem** na základe integrovaných usmernení obnovenej Lisabonskej stratégie pre rast

¹ „Spoločné akcie pre rast a zamestnanosť: Lisabonský program Spoločenstva“ – KOM(2005) 330, 20.7.2005.

² „Viac výskumu a inovácií – investovanie do rastu a zamestnanosti: Spoločný postup“, KOM(2005) 488, 12.10.2005.

a zamestnanosť. Európsky projekt Trend Chart on Innovation³ podáva jasný obraz o našom inovačnom výkone a národných inovačných systémoch členských štátov EÚ, o ich výhodách aj nedostatkoch. Umožňuje veľmi pozorne monitorovať pokroky v tejto oblasti.

Napriek výraznej politickej orientácii na inovácie sa nedostatky EÚ dostatočne neriešili a jej hospodárstvo ešte nezískalo potrebnú inovačnú úroveň. Správa „Vytvorenie inovatívnej Európy“⁴ (vypracovaná pod vedením pána Ahoa) určila hlavné dôvody, prečo nebol tento potenciál plne využitý a vyžadoval okamžitý zásah „skôr, než bude príliš neskoro“. Základným odporúčaním správy je vytvorenie **trhu, ktorý je naklonený inováciám**.

Komisia je presvedčená, že bude potrebné vykonať ešte viac – Európa sa musí skutočne stať spoločnosťou založenou na poznatkoch a **spoločnosťou naklonenou inováciám**, v ktorej sa verejnosť inovácií nebojí, ale naopak ich víta. Inovácie nemajú brzdiť, ale povzbudzovať, majú byť súčasťou základných spoločenských hodnôt a občania ich majú vnímať ako prínos. Preto na svojom jarnom zasadnutí Európska rada vyzvala Európsku komisiu na predloženie „**všeobecnej inovačnej stratégie pre Európu**“, ktorá premení investície do poznatkov na produkty a služby“.

Toto rámcové oznámenie takúto stratégiu prezentuje, a to najmä v podobe reakcií na odporúčania obsiahnuté v správe vypracovanej pod vedením pána Ahoa. Predstavuje tiež rámec, ktorý umožní ďalší posun inovácií spájaním rôznych oblastí politiky vzťahujúcich sa na inovácie. Jeho cieľom je ohraničiť politické diskusie o inováciách na národnej a európskej úrovni. Uvádza najvýznamnejšie plánované alebo prebiehajúce iniciatívy a určuje nové akčné oblasti, najmä však zavádza stratégiu viac zameranú na zjednodušenie procesu vytvárania a predaja nových inovačných produktov a služieb v sľubných oblastiach – „významné trhy“. Na realizáciu tohto všeobecného programu nenavrhuje vytvorenie nových štruktúr, namiesto toho využíva existujúce právne a inštitucionálne rámce obnoveného lisabonského partnerstva pre rast a zamestnanosť, ktoré už vytvorilo politickú základňu pre partnerstvo medzi členskými štátmi a Komisiou.

Európa nepotrebuje nové záväzky, ale **politické vedenie a rozhodné konanie**. Namiesto zachovania vytvorených štruktúr, ktoré nie sú schopné čeliť požiadavkám 21. storočia sa musia členské štáty pripraviť na investovanie do očakávaných a sprievodných štrukturálnych zmien. To vyžaduje predovšetkým prerozdelenie zdrojov na vzdelávanie, informačné a komunikačné technológie a výskum a tvorbu vysoko hodnotených zamestnaní a rastu. Nové finančné rámce EÚ na obdobie 2007 – 2013 predstavujú prvý krok týmto smerom. Rovnaká zmena priorit musí byť viditeľná aj na národnej úrovni.

EÚ sa môže stať inovačnejšou len vtedy, keď sa na tomto procese budú podieľať všetci a najmä vtedy, ak existuje trhovú dopyt po inovačných produktoch. Do tejto širokej stratégie je potrebné zapojiť všetky strany – podniky, verejný sektor a spotrebiteľov, pretože inovačný proces nezahŕňa len subjekty aktívne v oblasti podnikania, ale aj verejné orgány na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni, občianske združenia, odbory a spotrebiteľov. Takéto široké partnerstvo pre inovácie vytvorí účinný kruh, v ktorom budú zásoby nových nápadov a požiadavky na nové riešenia posúvať inovácie na vyššiu úroveň. Inovácie závisia od výrazného dopytu spotrebiteľov a občanov po nových inovačných produktoch a službách.

³ Trend Chart – Innovation Policy in the EU – pozri <http://trendchart.cordis.lu/>

⁴ „Vytvorenie inovatívnej Európy“: správa skupiny nezávislých odborníkov pre oblasť výskumu, vývoja a inovácií, ktorá bola vymenovaná po summite v Hamptone a predsedal jej pán Esko Aho.

Preto okrem tvorby optimálneho rámca a inovačných možností musí existovať aj trh naklonený inováciám a dopyt po výstupoch. Zároveň si to vyžaduje najmä dôveru spotrebiteľa a vieru v nové produkty a služby, rovnako ako dôveru v ich (preukázateľnú) bezpečnosť. Dôvera spotrebiteľa v neznáme produkty a služby závisí od poznatku, že spotrebiteľ chráni stabilné systémy. Trhy s vysokou dôverou spotrebiteľov sú prístupnejšie pre nových účastníkov trhu s inovačnými produktmi.

Podporované musia byť všetky formy inovácií, pretože môžu mať mnoho podôb. Nemusia to byť len inovácie v oblasti technológií, ale aj organizačné inovácie a inovácie v službách. V tomto kontexte, kým zvýšená konkurencia predstavuje najefektívnejší nástroj na stimuláciu inovácií, politické opatrenia a podporné mechanizmy inovácií môžu takisto zohrávať významnú úlohu.

Dôležitosť ešte komplexnejšej stratégie je možné vidieť na výzve EÚ týkajúcej sa dosiahnutia úrovne financovania 3 % v oblasti výskumu a vývoja. Členské štáty a Komisia už vykonali významné kroky na dosiahnutie zvýšenia verejného financovania na úroveň 1 % HDP do roku 2010. Príspevok súkromného sektora nezávisí len od týchto krokov, ale aj od zabezpečenia priaznivých podmienok pre návratnosť investícií do výskumu a vývoja v Európe. Tento stav však závisí od dopytu po inovačných produktoch a službách, dostupnosti ľudí s potrebnými schopnosťami a ambíciami dodávať takéto produkty a služby na trh a od regulačného rámca, ktorý im umožní rýchlo ich umiestniť na vnútorný trh.

2. EÚ VIAC NAKLONENÁ INOVÁCIÁM

Jednou z príčin, prečo nebol inovačný potenciál EÚ doteraz úplne využívaný, sú pretrvávajúce nedostatky v rámcových podmienkach a pretrvávajúce podceňovanie inovácií ako dôležitých spoločenských hodnôt. V tejto oblasti by mali všetky verejné orgány na všetkých úrovniach konať veľmi rýchlo. Prekonanie týchto prekážok umožní vykonanie rozhodujúcich krokov smerujúcich k vytvoreniu skutočného európskeho inovačného priestoru.

2.1. Vzdelanie ako nevyhnutný predpoklad

V prvom rade je potrebné pochopiť, že inovácie nebudú mať podporu, ak ich základným predpokladom nebude **vzdelanie**. Od začiatku sa musia podporovať talent a tvorivosť. Vo svojom oznámení z 10. novembra 2005⁵ Komisia určila kľúčové zručnosti potrebné na prácu a život v modernej spoločnosti naklonenej inováciám. Tieto schopnosti obsahujú podnikateľské schopnosti v širšom chápaní, ako aj gramotnosť, vedecké a matematické zručnosti, jazyky, schopnosť učiť sa učiť a sociálne a kultúrne zručnosti. Patrí k nim aj digitálna gramotnosť, ktorá je *nevyhnutným* predpokladom na širšie prijatie informačných a komunikačných technológií a ich inovačného potenciálu. Prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie sa bude Komisia podieľať na modernizácii a reštrukturalizácii vzdelávacích systémov, takže budú môcť poskytovať tieto kľúčové zručnosti.

Najväčšou výzvou, najmä v oblasti vedy, techniky a informačných a komunikačných technológií, je **nedostatok primeraných schopností**. Podľa údajov Eurostatu o ľudských zdrojoch vo vede a technike sa v EÚ už dosiahol nárast absolútneho počtu absolventov

⁵ Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových zručnostiach pre celoživotné vzdelávanie, Európska komisia – KOM(2005) 548.

matematických, vedeckých a technických odborov⁶, avšak celkový podiel absolventov vedeckých a technických študijných odborov klesá a v niektorých krajinách sa zhoršuje už aj tak nepriaznivá veková štruktúra týchto disciplín, čím sa zvyšuje riziko podcenenia budúcich inovačných kapacít v Európe. Ide o problém väčšiny nových členských štátov, avšak týka sa aj starších členských štátov, akými sú Holandsko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko a Taliansko, a to aj napriek tomu, že sa v ostatných rokoch sa zvýšil počet absolventov vedeckých a technických odborov.

Vzdelávacie systémy členských štátov musia na podporu inovácií zabezpečiť dostatočný prístup ku kľúčovým schopnostiam. Vzdelávanie musí kráčať s dobou. Podľa odsúhlasených integrovaných usmernení pre rast a zamestnanosť dostali členské štáty výzvu prioritne určiť ambiciózne ciele svojich národných programov reforiem, ktoré budú riešiť nedostatky v týchto oblastiach.

Musí sa zvýšiť geografická a medzisektorová **mobilita výskumných pracovníkov**. Medzinárodná, ako aj štrukturálna mobilita medzi akademickými a priemyselnými inštitúciami, sú kľúčovými z hľadiska získavania nových poznatkov a schopností, ako aj z hľadiska ich nových využití. Z tohto pohľadu je realizácia európskej stratégie vypracovanej Spoločenstvom, ako aj členskými štátmi, na vytvorenie otvoreného, jednotného a konkurenčného trhu práce pre výskumných pracovníkov s príťažlivými pracovnými vyhliadkami do budúcnosti nesmierne dôležitá. Obe strany musia v realizácii zohrať svoju úlohu, nestačí len zabezpečiť, aby výskumní pracovníci odchádzajúci z príslušného sektora a krajiny na dočasne príťažlivejšiu pracovnú pozíciu neboli navždy stratení.

2.2. Využívanie potenciálu vnútorného trhu

Vnútorný trh stále obsahuje prekážky. Tieto prekážky neustále spomaľujú mobilitu, pripravujú podniky o nevyhnutnú mieru prostriedkov potrebnú na zvyšovanie investícií do výskumu a inovácií, čím spomaľujú inovačný potenciál EÚ. Zároveň ovplyvňujú nielen tovary a služby, ako aj spotrebiteľov hľadajúcich prístup k nim, ale aj mobilitu pracovníkov a dostupnosť rizikového kapitálu. Ak sa má vytvoriť európsky inovačný priestor, je potrebné tieto prekážky odstrániť. Tým sa zvýši úroveň hospodárskej súťaže, ktorá je hlavným stimulom pre inovácie.

Komisia v súčasnosti vypracúva **hodnotenie vnútorného trhu** s cieľom stanoviť konkrétne priority budúcich politík. Hodnotenie prispieje k vytvoreniu vnútorného trhu viac nakloneného inováciám.

Zvláštna pozornosť sa musí venovať **sektoru služieb**. Práve ten poskytuje dôležité a málo využívané možnosti inovácií⁷. Je to preto, že sektor služieb sa podieľa na dvoch tretinách HDP a zamestnanosti, ale aj preto, že poskytuje viacero možností spolupráce v oblasti priemyselných inovácií. Keďže väčšina inovačných služieb je v prvom rade prepojená s podnikovými modelmi, a nie s rozvojom nových technológií, stáva sa relatívne prístupnejšou pre technologicky menej rozvinuté regióny. Nadobudnutie účinnosti smernice o službách bude dôležitým krokom v procese vytvárania skutočného vnútorného trhu služieb a silným stimulom pre inovácie. Vzhľadom na úplné využívanie inovačného potenciálu sektora služieb je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť prístupu k financiám a spravovaniu

⁶ Pracovný dokument útvarov Komisie SEC(2006) 639, s. 19.

<http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/progressreport06.pdf>

⁷ Pracovný dokument o „inováciách v oblasti služieb“ bude predložený v novembri 2006.

inovácií malých a stredných podnikov. Komisia vyvinie v rámci iniciatívy Europe INNOVA proaktívnejší prístup k zakladaniu a podpore mladých a inovačných malých a stredných podnikov v sektore služieb. Presnejšie ide o podporu efektívnejších prepojení medzi univerzitami a podnikateľským a finančným sektorom, ktoré v tomto sektore vyvrcholia vytvorením celoeurópskej inkubačnej platformy.

Dôležité je tiež vytvorenie podmienok umožňujúcich návrat zisku do podnikov v EÚ na celom svete, kde sa európsky export a investície aktuálne málo vyskytujú, ako napríklad v Ázii. **Otvorené trhy na celom svete** sú teda dôležité na podporu inovácií v EÚ. Globálna podpora noriem a štandardov EÚ a inovačné iniciatívy môžu okrem toho poskytnúť výhodu prvého rozhodujúceho podnetu pre európske podniky, a to v duchu ďalej uvedených iniciatív významných trhov.

2.3. Zlepšovanie regulačného prostredia a zabezpečenie efektívneho rámca ochrany práv duševného vlastníctva

Inovácie vyžadujú predvídateľné regulačné prostredie, zahŕňajú a dokonca povzbudzujú nový rozvoj v oblasti tovarov a služieb, chránia duševné vlastníctvo a stanovujú otvorené interoperabilné normy. Na európskej, ako aj národnej úrovni, sa v oblasti lepšej regulácie⁸ dosiahlo zlepšenie. Významným prínosom k inovačným aktivitám bude zníženie správnych výdavkov podnikov. Regulačné prostredie musí zároveň posilniť **dôveru spotrebiteľa tým, že zabezpečí, aby sa existujúce ochranné opatrenia** účinne vzťahovali na inovačné produkty rovnako ako na existujúce produkty.

Je potrebné zlepšiť **hodnotenie vplyvu regulácie** na inovácie. Regulácia má byť predvídateľná, prispôsobivá, jednoduchá a účinná. Regulácia zameraná skôr na politické ciele ako na technické riešenia, prostredníctvom ktorých sa tieto ciele plnia, vytvára priestor pre inovačné riešenia. Komisia bude naďalej podporovať tento druh právnych predpisov, ako to uskutočnila v prípade nového prístupu k regulácii produktov. Bude naďalej podporovať aj včasné prijatie náročných noriem zameraných skôr na výkon než na technológiu.

Komisia bude konať v záujme zlepšenia inštitucionálneho rámca **európskej normalizácie**. Presnejšie, bude hľadať možnosti rýchlejšieho prijatia otvorených interoperabilných noriem a lepšieho integrovania malých a stredných podnikov a spotrebiteľov do procesu normotvorby. V rýchlo sa meniacej oblasti technológií, napríklad informačných a komunikačných technológií, sa špecifikácie súkromných podnikov môžu jednoducho *de facto* stať priemyselnými normami. V takom prípade je dôležité, aby sa nestali prekážkou prístupu na trh. Ako sa ukázalo v oblasti mobilnej komunikácie, rýchle vypracovanie otvorených interoperabilných noriem je pre globálny úspech európskych podnikov kľúčové. Komisia bude na dosiahnutí tohto výsledku naďalej spolupracovať s európskymi normalizačnými orgánmi a zúčastnenými stranami. Tým sa zabezpečí, že európske právne predpisy umožnia používanie takýchto noriem.

Ďalším *nevyhnutným* predpokladom pre inovácie je ochrana duševného vlastníctva. Bez dostatočnej ochrany vynálezov a umeleckých diel neexistuje motivácia na investovanie do nich. Autori takýchto diel môžu byť taktiež obmedzovaní vo využívaní výhod vyplývajúcich z duševného vlastníctva. Prioritou musí byť zavedenie finančne dostupných patentových

⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov „Presadzovanie lisabonského programu Spoločenstva: Stratégia pre zjednodušenie regulačného prostredia“, KOM(2005) 535, 19.10.2005.

postupov vyvažujúcich náklady s kvalitou a právnou istotou doplnených o včasné, nákladovo efektívne a predvídateľné riešenie sporov, a to najmä pre malé a stredné podniky. Komisia je presvedčená, že najdôležitejším krokom je prijatie „nákladovo efektívneho“ **patentu Spoločenstva** (Community patent). Na zrušenie významných prekážok, ktoré stoja v ceste inováciám, musia medzitým členské štáty a Komisia spolu zefektívniť existujúci patentový systém, a to ratifikáciou Londýnskeho protokolu a prostredníctvom napredovania v súlade s ustanoveniami Dohody o európskom patentovom súde a zároveň zabezpečením kompatibility s právnymi predpismi Spoločenstva.

Na základe záverov Rady⁹ a verejnej diskusie o budúcej patentovej stratégii uskutočnenej Komisiou predloží Komisia novú patentovú stratégiu do konca roka 2006. Okrem toho bude pracovať na komplexnejšej stratégii ochrany práv duševného vlastníctva na podporu kolobehu inovačných myšlienok. Táto stratégia musí byť integrovaná a finančne dostupná. Na lepšie pochopenie praktických aspektov ochrany duševného vlastníctva v inovačnej spoločnosti je potrebné vyvinúť väčšie úsilie. V strede záujmu tohto úsilia musia byť malé a stredné podniky a verejné výskumné organizácie.

Je potrebné vyriešiť problematiku existujúcich mechanizmov na ochranu práv duševného vlastníctva v sektore služieb. Špecifickou výzvou je zabezpečenie vhodnosti existujúcich mechanizmov na pridelenie autorských práv novým digitálnym službám. Komisia vykonáva celkovú kontrolu *acquis* autorských práv s cieľom zabezpečiť, aby právny rámec, ako aj jeho aplikácia, viedli k rozvoju nových produktov, služieb, podnikateľských modelov a ich lepšiemu využívaniu používateľom, ktoré sa môžu ponúknuť aj na medzinárodnej úrovni. Predovšetkým, Komisia má v úmysle predložiť iniciatívu týkajúcu sa dane z autorského práva do konca tohto roka.

Pre ochranu európskych podnikov je kľúčovou aj lepšia vynútiteľnosť práva duševného vlastníctva na zahraničných trhoch a Komisia v tejto oblasti vynaloží značné úsilie v mnohých prioritných krajinách. Na podporu vlastníkov práv, a to najmä malých a stredných podnikov, ako aj na poskytnutie pomoci pri konkrétnych problémoch s ochranou práva duševného vlastníctva v krajinách, ktoré nie sú členmi EÚ, bude vyčlenených viac prostriedkov.

2.4. Podpora spolupráce medzi účastníkmi

Pozícia v zoskupení znamená pre podnik dôležitú schopnosť konkurencieschopnosti. **Zoskupenia** umožňujú znižovať rozdiely medzi podnikmi, výskumom a zdrojmi, čím sa rýchlejšie prinášajú poznatky na trh. Úspešné zoskupenia podporujú intenzívnu konkurencieschopnosť a spoluprácu zároveň. Zvyšujú produktivitu, priťahujú investície, podporujú výskum, posilňujú priemyselnú základňu a vyvíjajú špecifické produkty alebo služby a pre svoju schopnosť rozvoja sa dostávajú do stredu záujmu. Zoskupenia svetovej úrovne priťahujú geniálne mozgy podporujúce inovácie. Najlepším známym príkladom je Silicon Valley.

Z tohto dôvodu sa politika zoskupovania stáva dôležitým prvkom inovačných politík členských štátov, čo sa odráža v národných programoch reforiem, ako aj v príčine podpory politiky zoskupovania nástrojmi Spoločenstva. Budúce programy európskej regionálnej politiky na obdobie 2007 – 2013 podporujú prístup založený na regionálnych inovačných

⁹ Zasadnutie Rady o konkurencieschopnosti (vnútorný trh, priemysel a výskum), 29-30.5.2006, Závery 9334/06 (predbežné znenie).

zoskupeniach, ktoré sa vyvíjajú nielen v mestských centrách, ale aj v chudobnejších alebo vidieckych regiónoch. Vzájomnej spolupráca medzi mnohými podnikmi, najmä malými a strednými, a strediskami vzdelávania a technológií sa odohráva najmä na regionálnej úrovni. Týmto sa blízkosť stáva kľúčovým faktorom v inovačnom procese a v prípade, že je správne nastavená na regionálne a miestne potreby, zvyšuje efektívnosť inovačnej politiky. Nový rámec štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie, ktorý Komisia prijme do konca tohto roka, má pomôcť členským štátom lepšie zacieliť existujúce podporné rozpočty na podporu, okrem iného aj inovačných zoskupení.

Na úplné využitie potenciálu zoskupení je zároveň pre Európu dôležité docieľiť zameranie na verejnosť a stratégie, a to prostredníctvom **rozsiahlejšej a lepšej medzinárodnej európskej spolupráce**. Takto sa zvyšuje šanca na vytvorenie európskych zoskupení na svetovej úrovni. Komisia na podporu tohto procesu vypracuje analýzu výhod národných a medzinárodných zoskupení a podporí praktickú spoluprácu medzi regionálnymi orgánmi a príslušnými ekonomickými účastníkmi alebo združeniami podporujúcimi spoluprácu medzi iniciatívami zoskupení. Prvé výsledky tejto iniciatívy budú predložené na jeseň 2007 na konferencii ministrov s cieľom dosiahnuť spoločný postup v oblasti zoskupení v Európe.

Znalostná ekonomika závisí od prenosu poznatkov od tých, ktorí ich vytvárajú, k tým, ktorí ich môžu využívať a vychádzať z nich. Prenos poznatkov medzi verejnými výskumnými organizáciami a inými organizáciami (vrátane priemyselných a občianskych organizácií a združení) je potrebné zlepšiť a členské štáty dostali výzvu, aby to zohľadnili vo svojich inovačných politikách. Týmto spôsobom sa umožní vytvorenie nových trhových možností na poli výskumu. Verejné výskumné organizácie, ktoré sa v Európe podieľajú jednou tretinou na činnostiach výskumu a vývoja, majú v tomto procese obzvlášť dôležité postavenie. Všetky formy prenosu poznatkov, akými sú zmluvný výskum, medzinárodný výskum, udeľovanie licencií, publikácie a výmena kvalifikovaných výskumných pracovníkov medzi verejným a súkromným sektorom, sa musia ďalej zdokonaľovať a lepšie spravovať.

Komisia predloží oznámenie o zlepšovaní **prenosu poznatkov** medzi základňou verejného výskumu a priemyselnou základňou v celej Európe. Toto oznámenie poskytne usmernenie, ako môžu verejné orgány odstrániť hlavné súčasné prekážky, a ako možno čo najlepšie kombinovať vlastníctvo a využívanie výsledkov výskumu a vývoja a príslušných práv duševného vlastníctva so základným poslaním verejných výskumných organizácií.

Komisia tiež bude usmerňovať **podporu podnikania a informačné siete**. Týmto sa najmä pre malé a stredné podniky umožní prijímanie nových myšlienok a ich transformovanie do predajných produktov a služieb. Konkrétne to umožní poskytovať prvotriedne podnikateľské služby pre malé a stredné podniky prostredníctvom centier na prenos informácií (Innovation Relay Centres) a európskych informačných centier (Euro Info Centres).

Oznámenie „**Uskutočňovanie programu modernizácie univerzít**“¹⁰ už poukázalo na množstvo potrebných krokov, ktoré umožnia európskym univerzitám zlepšiť výkon vrátane efektívnejšieho prínosu univerzít do inovačného procesu. Kľúčom k tomuto postupu je poskytnutie dostatočnej autonómie univerzitám na rozvoj vlastných stratégií. Musí sa posilniť štruktúrované a strategické partnerstvo medzi podnikmi a univerzitami. Toto partnerstvo vyžaduje možnosti výmeny pracovníkov, vyučovanie a podporu podnikania na univerzitách,

¹⁰ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu – Uskutočňovanie programu modernizácie univerzít: Vzdelávanie, výskum a inovácie – KOM(2006) 208, 10.5.2006.

ako aj zriadenie vedeckých parkov pri univerzitách spolu s potrebnými finančnými prostriedkami dostupnými na podporu samostatných výskumných oddelení. Umožní sa tak premostenie kultúrnych rozdielov, ktoré obvykle oddeľujú univerzitný výskum od požiadaviek podnikov. Rozvoj prepojení medzi univerzitami a miestnymi občianskymi združeniami môže na miestnej a regionálnej úrovni viesť k lepšiemu prijímaniu inovácií.

V októbri tohto roka plánuje Komisia predložiť návrh na zriadenie **Európskeho technologického inštitútu (ETI)**¹¹. Inštitút bude predstavovať integrované partnerstvo vedy, obchodu a vzdelávania a zároveň bude všetkými svojimi iniciatívami stelesňovať výnimočnosť. Predpokladá sa, že bude kľúčovým mechanizmom a novým modelom pre inovácie v strategických medziodborových oblastiach, v ktorých existuje potenciál na vytvorenie inovačných riešení a obchodných výhod s dôležitým vplyvom na európsku konkurencieschopnosť. Zoskupí najlepších európskych študentov a výskumných pracovníkov, ktorí budú spoločne s významnými podnikmi pracovať na vývoji a využívaní poznatkov a výskumu a zlepšovať schopnosti v oblasti riadenia výskumu a inovácií. Podniky budú v ETI úplne integrované, a to od členstva v riadiacom orgáne až po pozície vo všetkých aspektoch výskumu a vzdelávania, od definovania a realizácie školiacich aktivít až po aktívnu účasť vo výskume.

2.5. Finančná podpora pre výskum a inovácie

Inovácie vyžadujú výskum na vysokej úrovni plánovaný a realizovaný v obojsmernej komunikácii medzi výskumnými pracovníkmi a podnikmi. Prostredníctvom **európskych technologických platforiem**, ktoré v spolupráci s priemyselnými organizáciami spájajú účastníkov vrátane komunity výskumných pracovníkov a finančných inštitúcií, sa európskym výskumným aktivitám venuje viac priestoru. Veľká väčšina výskumných programov definovaných platformami bola počas formulovania návrhov Komisie pre siedmy rámcový program vzatá do úvahy aj napriek tomu, že nie sú nástrojom rámcového programu pre výskum a technologický vývoj. Na zasadnutí Európskej rady v marci 2006 určili všetky členské štáty svoje národné ciele pre výskum, podľa ktorých by sa mala, ak budú splnené, do roku 2010 zvýšiť úroveň investícií do výskumu a vývoja v Európskej únii z 1,9 % HDP na 2,6 %. Ide o krok správnym smerom, avšak aktuálna kľúčová výzva spočíva vo vytvorení prostredia, ktoré bude motivovať investovanie súkromného sektora do výskumu, rozvoja a inovácií.

Siedmy rámcový program bude podporovať financovanie spolupráce vo výskume v Európe v období 2007 – 2013 a bude predložený prostredníctvom viacerých existujúcich a nových schém. Zriadenie **Európskej rady pre výskum** bude predstavovať v súťaži o výnimočnosť výhodu pre nasmerovanie prostriedkov na úrovni EÚ do najlepších výskumov.

Spoločné technologické iniciatívy sú novou finančnou schémou v rámci siedmeho rámcového programu a poskytujú nový rámec realizácie mimoriadne náročných výskumov a technologických programov vyžadujúcich na európskej úrovni vysoké verejné a súkromné zdroje financovania. Budú to iniciatívy, ktorých rozsah je na takej úrovni, že existujúce finančné schémy nie sú na dosiahnutie požadovaných cieľov dostatočné. Spojením účastníkov v spoločne odsúhlasených a na priemysel orientovaných programoch sa bude v rámci spoločných technologických iniciatív urýchľovať vytváranie nových poznatkov, zlepšovať

¹¹ Európsky technologický inštitút: ďalšie kroky k jeho vytvoreniu; oznámenie Komisie Európskej rade – KOM(2006) 276, 8.6.2006.

prijímanie výsledkov výskumu do strategických technológií a podporovať potrebná špecializácia vo vysokotechnologických sektoroch ovplyvňujúcich budúcu konkurencieschopnosť EÚ v oblasti priemyslu. Potenciálne spoločné technologické iniciatívy boli spočiatku určené v šiestich oblastiach poskytujúcich významný potenciál na podporu európskej inovačnej kapacity. V budúcnosti môžu byť na základe skúseností navrhnuté aj ďalšie oblasti.

Členské štáty rozhodli, že **nové programy kohéznej politiky členských štátov na obdobie 2007 – 2013** majú za úlohu vyčleniť veľkú časť z 308 miliárd EUR dostupných pre investície do poznatkov a inovácií. Všetky členské štáty a regióny dostali výzvu na stanovenie ambiciózných cieľov v tejto oblasti. To je napokon v súlade so strategickými usmerneniami pre kohéznú politiku Spoločenstva na obdobie 2007 – 2013, ktoré vyzvali členské štáty a regióny na prijatie jasných opatrení na experimentovanie a investovanie do inovácií založených na národných a regionálnych inovačných stratégiách. Týmto sa členským štátom umožní vybudovanie silných výskumných a inovačných systémov v celej Európe vrátane systémov podporujúcich inovácie na regionálnej úrovni. Na vývoj nových produktov vysokej kvality a produktov s pridanou hodnotou a na podporu udržateľnosti využívania prírodných zdrojov budú inovačné kroky spolufinancované aj Európskym poľnohospodárskym fondom pre rozvoj vidieka. Medzi národnými záujmami a záujmami Spoločenstva je na podporu inovácií potrebná lepšia spolupráca a zároveň sa na zlepšenie národných programov inovačnej politiky musia úplne využívať všetky dostupné nástroje Spoločenstva.

Na podporu inovácií spája **program pre konkurencieschopnosť a inovácie (PKI)** v úzkej koordinácii so siedmym rámcovým programom pre výskum a technologický rozvoj činnosti potrebné na podporu inovácií vrátane inovácií v oblasti energetiky, ekologických inovácií a informačných a komunikačných technológií. Program pre konkurencieschopnosť a inovácie konkrétne predpokladá 60-percentný nárast finančných nástrojov na podporu podnikania a inovácií. Aktuálne oznámenie „Financovanie rastu MSP“ poukázalo na ďalšie kroky vedúce k zlepšeniu prístupu k financiam, ktoré môže do roku 2013 viesť k strojnásobeniu počiatočného rizikového kapitálu EÚ.

Komisia v spolupráci s Európskou investičnou bankou spustí **finančný nástroj na zdieľanie rizík (RSFF)** podporujúci investovanie do vysokorizikového výskumu, technologického rozvoja a ukážkových projektov prostredníctvom pôžičiek a záruk. Spoločenstvo do RSFF prispeje z vybraných oblastí a aktivít siedmeho rámcového programu sumou do výšky 1 miliardy EUR so zodpovedajúcim podielom až do 1 miliardy EUR z Európskej investičnej banky. Presadzovaním finančnej kapacity Európskej investičnej banky v oblasti výskumu bude Spoločenstvo mobilizovať snahy veľkého počtu európskych bánk a finančných inštitúcií investovať do výskumu a inovácií, a zvyšovať tak súkromné investície a financovanie v tejto oblasti.

Doplňkovým krokom na zlepšenie prístupu k financiam na rozvoj podnikov vrátane služieb bolo spustenie inovačnej iniciatívy Komisiou a Európskym investičným fondom týkajúcej sa využívania štrukturálnych fondov na prístup k financovaniu malých podnikov. Táto iniciatíva sa nazýva **JEREMIE** (Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises – Spoločné európske zdroje pre mikropodniky, malé a stredné podniky) a bude fungovať v rámci programov kohéznej politiky na podporu členských štátov v rozvoji kvalitných finančných nástrojov na pomoc malým a stredným podnikom, pričom Európsky investičný fond je pripravený pomáhať programovým manažérom v komplexnej úlohe rozvoja poskytovania rozličných foriem rizikového kapitálu podľa regionálnych potrieb a priorit.

Členské štáty dostali výzvu na využívanie tejto iniciatívy ako doplnkového zdroja ku kapitálu a odbornosti.

Komisia už prijala **nové usmernenia o štátnej pomoci** pre rizikový kapitál¹². Pred koncom roka Komisia prijme nový rámec štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie. Všetky tieto opatrenia umožnia členským štátom lepšie zamerať štátnu pomoc na zlyhania trhu, ktoré zabraňujú prísunu rizikového kapitálu a dostatočného financovania do výskumu a inovačných aktivít. V rámci výskumu, vývoja a inovácií plánuje Komisia rozšíriť výskum a vývoj a zabezpečiť kategórie inovácií, taktiež zvažuje prijatie opatrení zacielených na podporu inovácií, akými sú pomoc pre mladé inovačné podniky, poradenské služby a služby podpory, pôžičky pre kvalifikovaných pracovníkov, procesné a organizačné inovácie a inovačné zoskupenia. Členské štáty musia zacieliť rozpočty štátnej pomoci na tieto opatrenia v zmysle záväzku „menšej, ale cielenejšej pomoci“.

Daňové stimuly sú tiež potenciálne dôležitým nástrojom politiky, ktorý členské štáty môžu využiť na stimulovanie ďalšieho výskumu v oblasti podnikov, inovácií a súkromných investícií v súlade s právnym poriadkom Spoločenstva. Mnohé členské štáty už zaviedli nové alebo posilňujú existujúce stimuly. Členské štáty by mali zohľadňovať osvedčené postupy na zlepšenie efektívnosti všeobecne platných daňových stimulov v prospech výskumu a vývoja a optimalizovať ich využívanie. V roku 2006 Komisia predloží oznámenie s podrobným usmernením o problémoch súvisiacich s návrhom a hodnotením všeobecne platných daňových stimulov pre výskum a vývoj.

2.6. Príklad: úloha vlád

Verejný sektor musí byť príkladom v prijímaní inovačných prístupov a vo využívaní nových technológií a postupov vo verejnej správe. Tým sa umožní lepšie zohľadnenie potrieb občanov a zvýšenie kvality verejných služieb vrátane zvýšenia produktivity.

Informačné a komunikačné technológie sú v EÚ všeobecne málo využívané, najmenej však vo verejnom sektore. Kľúčový prvok v rozvoji služieb všeobecného záujmu: širším prijímaním a využívaním informačných a komunikačných technológií vo verejných službách (napr. v sektore zdravotníctva) sa zlepši produktivita verejného sektora, a zároveň sa otvoria rozsiahle trhy pre inovačné produkty a služby informačných a komunikačných technológií.

Zlepšenými postupmi **verejného obstarávania** sa môže podporiť prijímanie inovačných produktov a služieb na trh a súčasne sa umožní zvyšovanie kvality verejných služieb na trhoch, na ktorých pôsobí verejný sektor ako významný zákazník. Verejní obstarávatelia môžu zabezpečiť potrebné kroky tým, že skontrolujú, či sú potreby jednotlivých subjektov podrobne opísané na základe výkonu, čo umožní záujemcom navrhnúť lepšie a rozsiahlejšie možnosti riešenia problému. Verejní obstarávatelia sa musia stať „inteligentnými zákazníkmi“, ktorí vedia, aký tovar kúpiť, ako ho kúpiť a kto ho kúpi. Ako už bolo navrhnuté v správe vypracovanej pod vedením pána Ahoa, do úvahy sa musia vziať náklady počas celej životnosti produktu alebo služby, a nie iba náklady v čase nákupu. Verejní obstarávatelia by taktiež mohli spojiť svoje sily na výmenu odbornosti a nápadov a dosiahnuť rozhodujúce množstvo objednávok. Takto sa bude stimulovať dopyt po inováciách a zároveň sa umožní verejným orgánom dosiahnuť vyššia kvalita produktov a služieb.

¹² Usmernenia Spoločenstva o štátnej pomoci na podporu rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky z 19.7.2006 http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/risk_capital_guidelines_en.pdf

Takzvané obstarávanie pred obchodom je doposiaľ možnosťou, ktorú verejné orgány v Európe nevyužívajú. V USA napríklad zohráva toto obstarávanie dôležitú úlohu v ekonomike nielen pre inovácie spojené s obranou, vesmírom a bezpečnosťou, ale aj v iných verejných sektoroch, akými sú doprava, zdravotníctvo, energetika a informačné a komunikačné technológie. Tam, kde na trhu neexistujú komerčné riešenia, môže obstarávanie pred obchodom pomôcť verejným orgánom získať technologicky inováčné riešenia vyvinuté podľa vlastných potrieb. V obstarávaní pred obchodom verejní obstarávatelia nestanovujú vývoj konkrétnych riešení v oblasti výskumu a vývoja, ale navrhujú alternatívne riešenia problémov vo verejnom záujme.

Inováčné riešenia môžu podporiť dlhodobé plány prichádzajúce na trh a technický dialóg medzi zákazníkmi a trhom. Smernice o verejnom obstarávaní¹³ prijaté v roku 2004 sa zaoberajú inováčnym výberovým konaním. Tieto smernice okrem toho obsahujú aj opatrenia, ktoré by mali pozitívne ovplyvniť prístup a účasť malých a stredných podnikov na trhoch verejného obstarávania. Verejné orgány by mali využiť tieto možnosti. Členské štáty sú povzbudzované, aby prijímali konkrétne opatrenia na stimulovanie inovácií a výskumu, a to prostredníctvom zlepšených postupov verejného obstarávania v národných lisabonských programoch reforiem, ako bolo navrhnuté v integrovaných usmerneniach pre rast a zamestnanosť.

Príručku o možnostiach, ktoré smernice o verejnom obstarávaní poskytujú pre inováčné výberové konania na obchodné obstarávanie a obstarávanie pred obchodom, pripravujú útvary Komisie a bude vydaná v tomto roku. Predstavuje dôležitý krok v procese zvyšovania povedomia o možnostiach, ktoré majú kontraktčné orgány na podporu inovácií.

3. ZJEDNODUŠENIE PROCESU VYTŮÁRANIA VÝZNAMNÝCH TRHOV

Efektívnejšie a konkurenčnejšie rámcové podmienky sú predpokladom pre úspešné prijímanie inovácií v EÚ, ale nevytvoria dostatočné podmienky na nápravu pretrvávajúcich nedostatkov v oblasti inovácií v EÚ v porovnaní s jej najväčšími konkurentmi. Ako zdôrazňuje správa vypracovaná pod vedením pána Ahoa, Európa musí cielenejšie hľadať spôsoby, ako rozvíjať trhy naklonené inováciám vytvárajúce podmienky na premenu technologických a netechnologických inovácií do komerčných produktov.

Preto sa navrhuje spustenie **novej iniciatívy významných trhov** zameranej na zjednodušenie procesu vytvárania a predaja nových inováčných produktov a služieb v sľubných oblastiach. Je potrebné určiť oblasti, v ktorých odstránenie prekážok zásadne prispeje ku konkurenčnému procesu, čo bude viesť k vytváraniu nových trhov. Tento proces obsahuje najmä koordinované postupy, ktoré kombinujú opatrenia ponuky, ako napríklad podporu výskumu, ktorá bude poskytnutá v rámci siedmeho rámcového programu, s postupmi zameranými na pochopenie a stimuláciu konkurencieschopného trhového dopytu po inováčných produktoch a službách. Tvorcovia politiky môžu napríklad preskúmať regulačné prostredie, vytvárať normy, lepšie využívať možnosti poskytované pravidlami obstarávania a zlepšiť celkové trhové prostredie s cieľom propagovať kultúru viac naklonenú inováciám. Takáto iniciatíva môže napomôcť pri vytváraní dynamických a účinných kruhov rastúceho dopytu a inovácií prostredníctvom podpory iniciátorov bez „vyberania víťazov“ alebo propagácie konkrétnych technológií.

¹³ Smernice 2004/18/ES a 2004/17/ES.

Konkrétne to znamená systematický a obozretný prístup používaný pri všetkých dostupných politických nástrojoch, ich kombinované používanie s cieľom zabezpečiť včasné vytvorenie priaznivých trhových podmienok na zavedenie nových technológií. Bude to vyžadovať spoluprácu medzi členskými štátmi a Spoločenstvom, ako aj podporu podobných iniciatív v členských štátoch.

Oblasti s prednostným postavením by mali byť určované na základe požiadaviek trhu s ohľadom na zachovanie slobodnej a spravodlivej súťaže. Bez vylúčenia akejkoľvek oblasti z tejto iniciatívy existuje jasný verejný záujem pomôcť pri vytváraní riešení, ktoré budú zohľadňovať záujmy občanov. Sú to najmä oblasti, v ktorých verejné orgány zohrávajú dôležitú úlohu v odstraňovaní existujúcich prekážok pri prijímaní nových produktov na trh. Nemalo by to však byť na úkor podpory inovácií v tradičnejších sektoroch.

Komisia je presvedčená, že názorná ukážka toho, ako môžu inovácie zohľadniť záujmy občanov, bude zásadným príspevkom pri vytváraní spoločnosti naklonenej inováciám prostredníctvom zvyšovania dôvery občanov v takúto spoločnosť.

V praxi to znamená, že Komisia môže podporovať technologické platformy a inovačné panely iniciatívy Europe INNOVA¹⁴, ktorých úlohou je určiť prekážky a príležitosti vo vzťahu ku konkrétnym technologickým oblastiam a sektorom. Najmä dlhodobé strategické výskumné programy technologických platforiem obsahujú dobrý základ, podľa ktorého možno posudzovať ďalšie postupy.

Ekologické inovácie sú oblasťou ponúkajúcou priaznivé podmienky na vytváranie významných trhov naklonených inováciám. Ekologické inovácie možno doplniť politikou životného prostredia, predovšetkým prostredníctvom kvalitnej regulácie rozvoja trhov orientovaných nástrojov. Príkladom môže byť zavedenie mechanizmu, pomocou ktorého sa súčasný „najlepší výkon“ na trhu v určitej skupine produktov stane referenčnou normou v určitom časovom rámci, ktorej sa budú ďalšie podniky prispôbovať. Ekologické inovácie možno propagovať podporovaním spolupráce výskumu a podnikov v sľubných oblastiach, akými sú napríklad stavebníctvo, vodohospodárstvo, biopriemysel, zachytávanie a skladovanie uhlíka alebo recyklácia.

Stanovenie cieľov na zlepšenie šetrenia energiou, ako súčasť ekologických inovácií, môže slúžiť ako model pre iné aspekty v oblasti energie: k tomuto cieľu konkrétne prispeje pripravovaný akčný plán o tejto problematike. Túto problematiku je potrebné vnímať v širšom kontexte nedávno vydanéj zelenej knihy¹⁵ o európskej stratégii pre udržateľnú, konkurencieschopnú a bezpečnú energiu a pripravovanej správy o európskej energetickej stratégii.

¹⁴ Pozri inovačné panely iniciatívy Europe INNOVA na <http://www.europe-innova.org/index.jsp>

¹⁵ Zelená kniha o energetickej účinnosti – KOM(2005) 265, 22.6.2005.

Príklad potenciálneho významného trhu nakloneného inováciám: inteligentná, energeticky nenáročná stavba

Rozvoj významného trhu pre inteligentné, energeticky nenáročné stavby zaručí nové podnikateľské príležitosti (napr. inteligentné služby, stavebné jednotky, komponenty a materiály a nové zdroje energie) a významne prispeje k zníženiu závislosti Európy od fosílnych zdrojov energie a k zníženiu emisií skleníkových plynov a iných znečisťujúcich látok.

Koncepcia inteligentnej, energeticky nenáročnej budovy ponúka šancu na vybudovanie celkom nového európskeho trhu zameraného na technológiu s veľkým potenciálom vývozu do celého sveta. Európska stavebná technologická platforma pod priemyselným vedením zhromaždila rôznych účastníkov (napr. klientské/používateľské organizácie, energetické spoločnosti, miestne alebo regionálne orgány, výrobcov materiálov, výrobcov zariadení, architektov, inžinierov a významných technologov), aby vypracovali strategický výskumný program. Zaoberá sa tiež opatreniami týkajúcimi sa dopytu, ktoré môžu stimulovať dopyt po inovačných technológiách a službách, akými sú iniciatívy na presadzovanie šetrenia energiou vo verejnom sektore, zlepšenie štruktúr verejného obstarávania a zmeny v oblasti práv duševného vlastníctva¹⁶.

Je potrebné, aby sa v rámci európskeho politického programu odstránili zostávajúce prekážky a zabezpečilo sa rozširovanie a používanie metód a hodnotiacich kritérií výkonu, a aby sa do nej konzistentne začlenili súčasné nariadenia a iniciatívy, napr. smernice EÚ o stavebných výrobkoch a energetickej účinnosti, akčné plány EÚ, národné nariadenia, zelená kniha o energii a emisné záväzky vyplývajúce z Kjótskeho protokolu.

Inými príkladmi oblastí, kde môže svoju úlohu zohrávať verejný sektor, môžu byť **vnútorná obrana a bezpečnosť**, ktoré sa stali záležitosťou všeobecného záujmu. Možno uvažovať o inovačných prístupoch v oblastiach hromadnej dopravy, organizácie verejného priestoru a ochrany hraníc. **Vesmír** poskytuje obrovský priestor pre dlhodobé technologické inovácie (najmä verejní investori v rámci používania systému Galileo¹⁷ a GMES (Global Monitoring for Environment and Security), najdôležitejšie vesmírne programy Komisie. Vyžadujú si zdieľanie poznatkov o systéme a rozsahu ich využitia v oblasti podnikania pre potenciálnych koncových používateľov vo vesmírnom, ako aj v inom sektore, lepšie pochopenie potenciálnych riešení v oblasti vesmírneho výskumu). **Doprava**, kde dopyt po efektívnom využívaní energie ponúka skvelé možnosti pre nové trhy. **Námorné technológie a produkty umožňujúce nové spôsoby využitia mora**, akými sú podmorské vrtné, biotechnologické využitie, využitie morských pobreží a obnoviteľné zdroje energie, oceánsky priestor, technologický dozor a monitorovanie priestoru oceánov, ponúkajú sľubné príležitosti. **Zdravie**, kde existuje obrovský potenciál rastu inovačných produktov a služieb (predovšetkým elektronické zdravotníctvo (e-Health) a poskytovanie prispôbovaných riešení, ktoré starším ľuďom umožnia nezávislý život, farmaceutiká a zdravotnícke pomôcky užitočné pre pacientov a zvyšujúce konkurencieschopnosť), ako aj **kvalita života a kultúra** (napríklad služby s tvorivým obsahom, ktoré nadobudnú nový rozmer spustením širokopásmových sietí,

¹⁶ Sektor stavebníctva v súčasnosti len v malej miere prijíma formálne nástroje na ochranu duševného vlastníctva a patentovania.

¹⁷ S cieľom splniť požiadavky najširšieho spektra používateľov by sa mala na európskej úrovni zväziť myšlienka súťaže pre mladých investorov v oblasti budúceho využitia signálu systému Galileo v spolupráci s existujúcimi súťažami.

čím umožnia občanom a podnikateľom prístup z domu alebo počas cestovania k širokej škále tvorivého obsahu, akým sú audiovizuálne diela, kultúrne informácie a hry), sú príkladmi trhov, kde verejný sektor musí zohrávať úlohu.

Komisia vypracuje podrobnú analýzu založenú na informáciách z rôznych zdrojov vrátane verejnej diskusie s určením možných oblastí, v ktorých môže kombinácia opatrení ponuky a dopytu napomôcť vzniku trhov naklonených inováciám. S týmto cieľom sa začala neformálna konzultácia európskych technologických platforiem a inovačných panelov iniciatívy Europe INNOVA. Na základe výsledku tejto diskusie, ako aj iných potenciálnych užitočných vstupov (napríklad z regionálnych inovačných sietí v rámci pripravovanej iniciatívy Regióny za ekonomickú zmenu), a analýzy opatrení potrebných na podporenie vzniku významných trhov a analýzy ich vplyvu Komisia predloží **komplexnú stratégiu**. Týmto spôsobom poukáže aj na očakávaný pozitívny vplyv na rast a tvorbu pracovných príležitostí. Prvým krokom bude vyskúšanie tejto koncepcie v roku 2007 v rámci pilotnej fázy v niekoľkých vybraných oblastiach.

Komisia zamýšľa iniciatívu zameranú na tvorbu významných trhov naklonených inováciám implementovať do existujúceho právneho a inštitucionálneho rámca. Rozhodujúcim krokom bude úplná politická angažovanosť všetkých príslušných účastníkov, ktorá pomôže určiť a odstrániť potenciálne prekážky pri vyváraní trhov naklonených inováciám. Komisia bude tento proces riadiť a podporovať spoluprácu vo vzťahu k spoločným úlohám.

4. LEPŠIE EURÓPSKE RIADENIE PRE INOVÁCIE

Zlepšenie inovačného výkonu EÚ bude vyžadovať dlhodobý záväzok súvisiaci so širším politickým rámcom. Na dosiahnutie tohto výsledku však nepostačí jediný krok alebo účastník a neumožní ho ani vyššia miera rastu. Jediným spôsobom, ako dosiahnuť prijatie inovácií v spoločnosti, je spoločné úsilie všetkých verejných aj súkromných účastníkov v dôležitých oblastiach, ako aj v oblasti konkurencie.

Politické vedenie je dôležité najmä pri zavádzaní **štrukturálnych zmien**, ktoré nevyhnutne súvisia so znalostnou spoločnosťou naklonenou inováciám, ktorú sa toto oznámenie snaží presadzovať. Podnikateľský sektor musí v tomto procese tiež zohrať svoju úlohu a dokázať **spoločenskú zodpovednosť podnikov** za proces prijímania inovácií. Vyššie investície do výskumu a inovácií sú najlepším spôsobom na zlepšenie konkurencieschopnosti. Zároveň si však každý sociálne uvedomelý podnik musí uvedomiť, že rýchla technologická zmena môže spôsobiť obavy občanov. Pomoc v riešení týchto obáv prinesie občiansku podporu inováciám. Inovácie je potrebné organizovať spôsobom, ktorý podporuje nielen prijatie zmien, ale aj možnosti v oblasti riadenia ľudských zdrojov vedúce k vyššej produktivite.

Členské štáty musia uznávať a trvalo podporovať inovácie na politickej úrovni ako **kľúčovú prioritu v rámci existujúceho partnerstva pre rast a zamestnanosť**. Na svojich jarných zasadnutiach v rokoch 2005 a 2006 Európska rada schválila tento prístup, avšak je potrebné vyvinúť viac úsilia na zviditeľnenie inovácií v rámci európskej agendy. Komisia privítala úmysel predsedníctva diskutovať o inováciách na neformálnom stretnutí najvyšších predstaviteľov štátov a vlád v Lahti 20. októbra 2006. Komisia dúfa, že výsledkom summitu v Lahti budú vyhlásenia podporujúce inovácie premenené na konkrétne akcie členských štátov.

Realizácia politickej orientácie presadzovanej v tomto oznámení **vyžaduje zlepšnú štruktúru riadenia pre inovácie**. Týka sa to inovácií na všetkých úrovniach. Prioritou musí byť vytvorenie silných inovačných systémov vo všetkých **členských štátoch**, ktoré stavajú na všetkých mechanizmoch inovácií opísaných v tomto oznámení vrátane vzdelávania, výskumu, prenosu poznatkov, podnikania a financií. Preto sa navrhuje, aby členské štáty používali národné koordinačné mechanizmy vytvorené v rámci lisabonského procesu na monitorovanie efektívnej realizácie svojich inovačných stratégií.

Štruktúra riadenia obnovenej Lisabonskej stratégie ponúka fórum na politickú diskusiu a výmenu osvedčených postupov v oblasti inovácií na **úrovni EÚ** v kontexte multilaterálneho dohľadu na zmluvnom základe. Tematické diskusie o inováciách v rôznych konfiguráciách Rady na jeseň 2006 poskytnú príležitosť informovať o výročnej správe Komisie o pokroku na rok 2007 a ďalších diskusiách Rady na jar 2007. Komisia bude pri hodnotení správ o pokroku v realizácii národných programov reforiem do 15. októbra dôkladne posudzovať reformy a politiky členských štátov týkajúce sa inovačného systému a podá o tom správu vo výročnej správe o pokroku. V tomto kontexte dostala Rada pre hospodársku súťaž výzvu na pravidelné hodnotenie vplyvu národnej inovačnej politiky a inovačnej politiky na konkurencieschopnosť.

Cyklus riadenia obnovenej Lisabonskej stratégie predpokladá prijatie integrovaných usmernení, podľa ktorých bude trojročný proces prebiehať. Ďalšie preskúmanie integrovaných usmernení v roku 2008 pre ďalší trojročný cyklus bude príležitosťou na začlenenie skúseností získaných v národných programoch reforiem v cykle riadenia v období 2005 – 2008, ako aj novej politickej orientácie presadzovanej v tomto oznámení. Hodnotenie vplyvu právnych predpisov Spoločenstva vyžaduje zohľadnenie vplyvu regulácie na inovácie. Tieto zistenia budú hodnotené so zreteľom na ich posilnenie v kontexte všeobecného hodnotenia podľa usmernení o posudzovaní vplyvu (Impact Assessment Guidelines) vypracovaných Komisiou.

Hlavné kompetencie na podporovanie inovácií sú často na **regionálnej úrovni**. Preto by mali byť regióny zapojené do prípravy a realizácie národného programu reforiem vrátane vytvárania vlastných regionálnych inovačných stratégií. Je potrebné podniknúť ďalšie snahy na podporu politického vzdelávania a rozširovanie osvedčených postupov medzi krajinami. V tomto smere ponúkne iniciatíva Pro INNO Europe platformu, ktorá spája regionálnych a národných tvorcov politiky s ohľadom na podporu medzinárodnej spolupráce v oblastiach všeobecného záujmu. Vynikajúcim príkladom sú priemyselné zoskupenia. Doplnkovou iniciatívou Komisie bude predkladanie návrhov na iniciatívu Regióny za ekonomickú zmenu členským štátom podľa nových programov kohéznej politiky. Táto iniciatíva prepojí regióny s cieľom vytvorenia osvedčených postupov v kľúčových oblastiach, akými sú výskum a inovácie, a podpory prenosu nových nápadov do projektov, ktoré budú potom podporované programami.

Súkromní účastníci sú živou zložkou účinného inovačného systému, a preto je potrebné naplno ich zapojiť do vytvárania politických priorít. Členské štáty dostali výzvu na podporovanie (podľa vhodnosti) partnerskej spolupráce súkromného a verejného sektora s cieľom zlepšiť zapojenie súkromného sektora do oblastí vzdelávania, výskumu a financovania.

5. PLÁN PRE INOVAČNEJŠIU EURÓPU

Nedostatky európskeho inovačného systému sa môžu charakterizovať ako nedostatky v inovačných zdrojoch a schopnostiach, v motivácii pre inovácie a v spolupráci medzi inovačnými partnermi.

Snahy o riešenie týchto nedostatkov sa v posledných rokoch vyskytli na národnej úrovni a na úrovni Spoločenstva. Akčný plán na dosiahnutie 3 %¹⁸ a oznámenie Komisie „Viac výskumu a inovácií“ z októbra 2005 predstavujú v tejto oblasti dôležité míľniky.

Najnovšie oznámenie zaviedlo tieto snahy do **širšieho kontextu**. Chce stimulovať ponuku, ako aj dopyt po inováciách. Je odpoveďou na odporúčania správy vypracovanej pod vedením pána Ahoa. Stanovuje základy pre všeobecnú inovačnú stratégiu schválenú na jarnom zasadnutí Rady. Ciele oznámenia sa môžu dosiahnuť iba vtedy, ak sa budú všeobecne realizovať na úrovni Spoločenstva, členských štátov a ich regiónov. Rovnako musia zareagovať verejné orgány, ale aj obchodný sektor a občianske združenia.

Mimoriadne vysokú politickú prioritu má nasledujúcich **10 akcií**, ktoré sú súčasťou Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť:

Akcia 1: Členské štáty sa vyzývajú na výrazné zvýšenie podielu verejných výdavkov na vzdelávanie a na určenie a riešenie prekážok existujúcich v rámci vlastných **vzdelávacích systémov** a na propagovanie spoločnosti naklonenej inováciám. Najmä je potrebné realizovať odporúčania uvedené v dokumente „Uskutočňovanie programu modernizácie univerzít“¹⁹ pre lepšie vzdelávanie a inovačné zručnosti.

Akcia 2: Mal by sa vytvoriť **Európsky technologický inštitút** na zlepšenie európskej inovačnej kapacity a výkonu. Komisia má v úmysle predložiť návrh v októbri 2006 a ETI by mal začať fungovať do roku 2009.

Akcia 3: Spoločenstvo a členské štáty by mali pokračovať v tvorbe a realizácii stratégie na vytvorenie otvoreného, jednotného a konkurenčného európskeho **trhu práce pre výskumných pracovníkov** s prítiažlivými pracovnými vyhliadkami do budúcnosti vrátane možných stimulov mobility.

Akcia 4: Vzhľadom na slabé pochopenie výsledkov výskumov v Európe sa Komisia rozhodla prijať v roku 2006 oznámenie vrátane dobrovoľných usmernení a akcií členských štátov a príslušných účastníkov na podporu **prenosu poznatkov medzi** univerzitami či inými **verejnými výskumnými organizáciami** a priemyslom.

Akcia 5: **Kohézna politika** EÚ na obdobie 2007 – 2013 bude mobilizovaná na podporu regionálnych inovácií. Všetky členské štáty by sa mali snažiť vyčleniť podstatnú časť z 308 miliárd EUR dostupných na investície do poznatkov a inovácií.

Akcia 6: Pred koncom roka 2006 Komisia prijme nový rámec **štátnej pomoci** pre výskum, rozvoj a inovácie, ktorý umožní členským štátom lepšie zamerať štátnu pomoc na zlyhania

¹⁸ Oznámenie Komisie „Investície do výskumu: Akčný plán pre Európu“, KOM(2003) 226, konečné znenie/2, 4.6.2003.

¹⁹ Uskutočňovanie programu modernizácie univerzít: Vzdelávanie, výskum a inovácie – KOM(2006) 208, 10.5.2006.

trhu brániace realizácii výskumných a inovačných aktivít. Členské štáty musia zacieliť rozpočty štátnej pomoci na tieto ciele v zmysle záväzku „menšej, ale cielenejšej pomoci“. Neskôr v roku 2006 Komisia predloží oznámenie s podrobným usmernením o navrhovaní a hodnotení všeobecne uplatniteľných **daňových stimulov pre výskum a vývoj**.

Akcia 7: Na základe nedávnej verejnej diskusie predloží Komisia ešte do konca roka 2006 novú **patentovú stratégiu** a v roku 2007 pripraví komplexnejšiu **stratégiu týkajúcu sa práv duševného vlastníctva**, čím sa uľahčí okrem iného cirkulácia inovačných myšlienok.

Akcia 8: Na základe hodnotenia acquis týkajúceho sa vlastníckych práv bude Komisia pokračovať vo svojich snahách zaistiť, aby zákonný rámec a jeho uplatňovanie viedli k rozvoju nových **digitálnych produktov, služieb a podnikateľských modelov**. Predovšetkým, Komisia predloží iniciatívu týkajúcu sa dane z autorských práv do konca roka 2006.

Akcia 9: V roku 2007 bude Komisia skúšať stratégiu na umožnenie vzniku **významných trhov** naklonených inováciám. V tejto súvislosti vypracuje po verejnej diskusii, najmä s technologickými platformami a inovačnými panelmi iniciatívy Europe INNOVA, podrobnú analýzu možných prekážok na prijatie nových technológií v obmedzenom počte oblastí. Na základe skúseností vypracuje Komisia takisto aj komplexnú stratégiu pre „významné trhy“.

Akcia 10: Do konca roka 2006 Komisia uverejní a rozošle príručku o obstarávaní pred obchodom a obchodnom obstarávaní stimulujúcom **inovácie** na podporu členských štátov vo využívaní príležitostí ponúkaných novými smernicami o obstarávaní.

Rámcom pre realizáciu týchto akcií je obnovená Lisabonská stratégia pre rast a zamestnanosť. Vyžaduje si to, aby sa všetky strany, najmä členské štáty, zaviazali uskutočňovať štrukturálne reformy s cieľom podporovať inovácie. Komisia bude monitorovať implementáciu plánu ako súčasť **lisabonského procesu**. Týmto oblastiam sa bude venovať mimoriadna pozornosť v pripravovanej výročnej správe o pokroku plánovanej na december 2006 a v hodnotení národných programov reforiem.